
	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
	Szkoła Doktorska Nauk o Języku i Literaturze
	Spiski, zmowy, konspiracje. Fikcje spiskowe w literaturze współczesnej
	prof. UAM dr hab. Arkadiusz Żychliński
Dziedzina/ dyscyplina	Nauki humanistyczne / literaturoznawstwo
Rodzaj zajęć	konwersatorium
Język wykładowy	język polski
Liczba godzin + forma zaliczenia	20 godzin / zaliczenie na ocenę
Cel zajęć	<p>Jednym z charakterystycznych rysów współczesności jest zdumiewająca mnogość i błyskawiczne rozprzestrzenianie najbardziej nawet surrealistycznych teorii spiskowych oferujących przystępne i niekiedy quasi-racjonalne wyjaśnienia złożonych procesów i zjawisk. Ponieważ paranoicznych fabuł nie brak również w dwudziestowiecznej literaturze, można byłoby odnieść osobliwe wrażenie, że oto całe społeczeństwa przyswoiły je sobie w synchronicznym akcie kolektywnej recepcji – właściwsze będzie jednak oczywiście uznanie, że to raczej niektórzy współcześni twórcy wcześniej dostrzegli bądź przeczuli narastające oddziaływanie myślenia hiperpodejrzliwego. Celem proponowanych zajęć komparatystycznych będzie próba uważnej lektury wybranych fikcji literackich z ostatniego stulecia prezentujących zaskakująco nośne przypadki intrygi spiskowej, aby następnie krytycznie rozważyć zwłaszcza dostępną w nich prawdomówność poznawczą – oraz zwrócić uwagę na janusowe oblicze myślenia spiskowego.</p>
Treści kształcenia	<ul style="list-style-type: none"> • teorie spiskowe: zarys historyczny i teoretyczny • rekonstrukcja wybranych ujęć analitycznych: Michael Butter, Richard Hofstadter, Umberto Eco, Luc Boltanski • fikcje spiskowe w literaturze współczesnej • analiza powieści <i>49 idzie pod młotek</i> Thomasa Pynchona • analiza opowiadania <i>Księga królów i głupców</i> Danilo Kiša • analiza powieści <i>Libra</i> Dona DeLillo • analiza powieści <i>Kształt ruin</i> Juana Gabriela Vásqueza

	<ul style="list-style-type: none"> analiza powieści graficznej <i>Sabrina Nicka Drmaso</i>
Wymagania wstępne	brak
Efekty uczenia się	
	Metody weryfikacji
<p>W zakresie wiedzy: Osoba, która zrealizowała przedmiot, zna i rozumie:</p> <p>osiągnięcia światowej nauki w ramach dyscypliny, w której odbywa się kształcenie, a także paradygmaty i kierunki rozwoju tej dyscypliny, w sposób, który umożliwia twórcze i nowatorskie ich rozwinięcie oraz ich weryfikację w ramach podejmowanych projektów badawczych [E_W01];</p> <p>w stopniu zaawansowanym metodologię badań właściwą dla dyscypliny nauki, w której odbywa się kształcenie, co pozwalana właściwy dobór teorii i narzędzi badawczych oraz efektywne ich zastosowanie i modyfikację w ramach własnych badań [E_W02]</p>	aktywny udział w dyskusji podczas zajęć
<p>W zakresie umiejętności: Osoba, która zrealizowała przedmiot, potrafi:</p> <p>wykorzystywać wiedzę z różnych dyscyplin nauki do twórczego identyfikowania, formułowania i nowatorskiego rozwiązywania złożonych problemów badawczych lub wykonywania zaawansowanych zadań o charakterze badawczym. W szczególności potrafi: definiować cele i przedmiot badań naukowych, formułować hipotezy badawcze, rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo i efektywnie je stosować, wyciągać wnioski na podstawie wyników badań naukowych [E_U01];</p> <p>efektywnie pozyskiwać informacje związane z działalnością naukową, z różnych źródeł, również w językach obcych oraz dokonywać właściwej selekcji, krytycznej analizy oraz interpretacji tych informacji; ponadto potrafi dokonać oceny ich znaczenia dla rozwoju nauki [E_U02];</p> <p>nawiązywać i realizować współpracę naukową w zespołach badawczych, również międzynarodowych [E_U07];</p> <p>samodzielnie planować swój rozwój, zarówno w zakresie aktywności naukowej i akademickiej, jak i innych aktywności zawodowych oraz inspirować i stymulować rozwój innych osób [E_U08]</p>	praca zaliczeniowa na wybrany temat
<p>W zakresie kompetencji społecznych: Osoba, która zrealizowała przedmiot, jest gotowa do:</p> <p>krytycznej oceny prac z zakresu dyscypliny naukowej, w ramach</p>	dyskusja

<p>której prowadzone jest kształcenie oraz własnego wkładu w rozwój tej dyscypliny [E_K01];</p> <p>wypełniania zobowiązań społecznych jako badacz; inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, m.in. poprzez właściwe upowszechnianie w społeczeństwie osiągnięć nauki. Ponadto jest gotowa do podejmowania działań prowadzących do rozwoju obywatelskiego społeczeństwa opartego na wiedzy [E_K03];</p> <p>myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, kreowania nowych idei i poszukiwania – we współdziałaniu z osobami reprezentującymi inne dyscypliny – innowacyjnych rozwiązań, a także do podejmowania wyzwań i ryzyka intelektualnego w sferze naukowej i publicznej oraz ponoszenia odpowiedzialności za skutki swoich decyzji [E_K04];</p> <p>ciągłego podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistego rozwoju, w szczególności poprzez śledzenie i analizowanie najnowszych osiągnięć związanych z reprezentowaną dyscypliną naukową [E_K05]</p>	
<p>Literatura</p>	<p>Szczegółowa lista zalecanej literatury zostanie podana na pierwszych zajęciach, poniższa ma charakter jedynie orientacyjny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daniel Pipes, Potęga spisku. Wpływ paranoicznego myślenia na dzieje ludzkości, przeł. S. Kędziński, Warszawa, 1998. • Janusz Tazbir, Protokoły mędrców Syjonu. Autentyk czy falsyfikat, Warszawa 2003. • Eva Horn, Der geheime Krieg. Verrat, Spionage und moderne Fiktion, Frankfurt/M. 2007. • Luc Boltanski, Śledztwa i spiski, przeł. K. Marczevska, Warszawa 2022. • Umberto Eco, „Spisek”, w: tegoż, Na ramionach olbrzymów, przeł. K. Żaboklicki, Kraków 2019. • Michael Butter, Teorie spiskowe. Nic nie jest takie, na jakie wygląda, przeł. J. Gilewicz, Kraków 2022. • Will Sommer, Uwierz w Plan. Skąd się wziął QAnon i jak namieszał w Ameryce, przeł. H. Jankowska, Wołowiec 2024.
<p>Szczegółowe informacje</p>	<p>Dalsze szczegółowe informacje zostaną przekazane uczestni(cz)kom zajęć na pierwszym spotkaniu.</p>